

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษากำลังได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเป็นที่เข้าใจกันว่า บทบาทของการศึกษาระดับนี้ที่มีต่อสังคมไทยกำลังทวีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ ในปีการศึกษา 2529 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายการรับนักศึกษาเข้าเรียนในสายวิชาชีพต่างๆ ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 69,053 คน ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างเทคนิคอุตสาหกรรม (ปวท.) 25,840 คน ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 14,260 คน (บรรจง ชูสกุลชาติ 2529:10) ความมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาก็คือการผลิตกำลังคนในระดับกลางโดยการช่วยเหลือให้นักเรียนหรือนักศึกษาได้มีการเรียนรู้ มีทักษะในการทำงานตามแขนงวิชาที่ตนมีความถนัดเพื่อที่จะนำไปประกอบอาชีพในภายหน้า แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา รัฐบาลมิได้มุ่งแต่จะผลิตกำลังคนเพื่อประกอบอาชีพเท่านั้น แต่ยังมุ่งที่จะจัดการศึกษาอบรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นอันจะนำความสำเร็จไปสู่วิชาชีพของตน นอกเหนือจากการเรียนหมวดวิชาชีพและหมวดแกนวิชาซึ่งเป็นวิชาหลักในหลักสูตรอาชีวศึกษาแล้ว นักศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องเรียนหมวดแกนวิชาสามัญและวิชาสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่างกันตามความเหมาะสม ดังปรากฏในหลักสูตรประกาศนียบัตรพุทธศักราช 2524 (2523:4) วิชาเหล่านี้เป็นวิชาที่จะช่วยเสริมประสบการณ์ในกิจกรรมของชีวิต ช่วยพัฒนาความสนใจ ความเข้าใจ ความซาบซึ้งศรัทธาใจ ความสามารถในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความสามารถในการปรับตัว ความเจริญก้าวหน้า และเป็นวิชาที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถของนักศึกษาในแง่ของการอ่าน เขียน พูด คิดคำนวณอย่างมีเหตุผล เข้าใจธรรมชาติ-

วิทยาศาสตร์ รวมถึงพฤติกรรมความเป็นไปของมนุษย์ นพคุณ ศิริวรรณ (2529:64)

ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาสามัญและวิชาสามัญสัมพันธ์ในการเรียนวิชาชีพว่า

ความรู้พื้นฐานต่างๆนอกเหนือจากการเรียนรู้ทางวิชาชีพก็มีความสำคัญมาก เช่นวิชา วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา วรรณคดี เศรษฐกิจ จิตวิทยา และโดยเฉพาะวิชาภาษาไทย จำเป็นต้องเรียนมากกว่าที่กำลังเรียนอยู่ เพราะวิชาเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น ลึกซึ้งมากขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น และสามารถทำหน้าที่ตามที่ได้รับ บทบาทเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างถูกต้อง...

จากการวิจัยของสมบุรณ์ พิษไพบูลย์ (2526:10-13) ซึ่งเป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาโครงสร้างของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของคณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พบว่ามีการขอให้เพิ่มเนื้อหาวิชาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปเพราะมีความเห็นว่าความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการเขียน อ่าน พูด ฟัง มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน และแม้แต่ในการสมัครเข้าทำงาน ผู้มีทักษะในด้านภาษาคี จะได้รับการพิจารณาเข้าทำงานก่อนเสมอดังที่สมาน แสงมะลิ (2529:11) ได้กล่าวว่า "ในการประกอบอาชีพนั้น สิ่งที่สำคัญที่ภาคธุรกิจเอกชนให้ความสำคัญเป็นสิ่งแรกคือนิสัยและคุณธรรม ประการต่อมาคือการมีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับคนอื่นได้ สามารถใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนในการสื่อความหมายติดต่อกับผู้อื่นให้เป็นที่เข้าใจกันดีทั้งสองฝ่าย"

การเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักการศึกษาไทยจะต้องคำนึงถึง อยู่เสมอ และในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา วิชาภาษาไทยจัดเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร ผู้ที่ไม่ผ่านวิชา ท 401 ท 402 ท 503 และ ท 504 จะถือว่าไม่ผ่านหลักสูตรการศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาภาษาไทย โดยเน้นจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร เป็นสำคัญ ดังปรากฏในจุดประสงค์ของวิชาภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 (2524:9) ข้อ 3 และข้อ 4 ดังนี้ "เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองทุกด้านเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม และเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกิจธุระต่างๆให้สัมฤทธิ์ผล สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามระดับบุคคล เหมาะสมกับกาลเทศะและสถานการณ์" จะเห็นว่าการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนไทย เป็นการให้ผู้เรียนรู้คุณค่าสามารถนำ-

ภาษาไทยไปใช้ได้อย่างถูกต้อง รู้ที่เหมาะสม มีความสุภาพ รู้กาลเทศะ รู้ฐานะบุคคล
เคารพความคิดเห็นของบุคคลอื่น สามารถใช้ภาษาไทยในการแสวงหาความรู้และเป็น
เครื่องมือในการศึกษาต่อไป ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่ง
แวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล และช่วยให้การทำงานใน
อาชีพได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง แต่การเรียนการสอนภาษาไทยมักจะประสบปัญหาต่างๆ
ไม่ว่าจะเป็นในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพหุศักราช 2524 หรือหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนปลายพหุศักราช 2524 ซึ่งมีโครงสร้างวิชาบังคับและวิชาเลือกเหมือนกันดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพพหุศักราช 2524

วิชาบังคับ

		ท-ป-น
ท 401	ภาษาไทย 1	2-0-2
ท 402	ภาษาไทย 2	2-0-2
ท 503	ภาษาไทย 3	2-0-2
ท 504	ภาษาไทย 4	2-0-2
ท 605	ภาษาไทย 5	2-0-2
ท 606	ภาษาไทย 6	2-0-2

หมายเหตุ สำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพหุศักราช 2524 บังคับ
เฉพาะภาษาไทย 1 ถึงภาษาไทย 4 เท่านั้น ส่วนภาษาไทย 5 และภาษาไทย 6 อนุโลม
ให้เป็นวิชาเลือกเสรีได้ (ท- จำนวนคาบการสอนทฤษฎี ป- จำนวนคาบการสอนปฏิบัติ
น-จำนวนหน่วยกิต)

วิชาเลือกเสรี

		ท-ป-น
ท 011	การพูด	2-0-2
ท 021	การอ่านและพิจารณา- บทความ	2-0-2

		ท-ป-น
ท 022	วรรณกรรมปัจจุบัน	2-0-2
ท 031	ประวัติวรรณคดี 1	2-0-2
ท 032	ประวัติวรรณคดี 2	2-0-2
ท 033	วรรณคดีมรดก	2-0-2
ท 034	การพิจารณาวรรณคดีมรดกเฉพาะเรื่อง	2-0-2
ท 041	การเขียน 1	2-0-2
ท 042	การเขียน 2	2-0-2
ท 051	ภาษากับวัฒนธรรม	2-0-2
ท 061	ภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง	2-0-2
ท 062	การแสดงออกต่อหน้าประชุมชน	2-0-2
ท 071	ภาษาไทยเพื่อประโยชน์เฉพาะ	2-0-2
ท 081	การศึกษาคุณค่าเบื้องต้น	2-0-2
ท 091	ลักษณะควรสังเกตบางประการของภาษาไทย	2-0-2
ท 092	ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย	2-0-2

(กรมอาชีวศึกษา 2523:8)

ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยทั้งสองหลักสูตรนี้มีทั้งปัญหาที่เกิดจาก
 ตัวผู้เรียนที่ขาดความสนใจต่อการเรียน ขาดความรู้ทักษะพื้นฐานและสามัญสำนึกที่จำเป็นต่อ
 การเรียน และปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ วิไลวรรณ ทรัพย์เจริญ
 (2525:10) ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูภาษาไทย และนักเรียน
 เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูภาษาไทย" พบว่าครูสอนภาษาไทยมีความเห็นว่า ครูภาษาไทยมี
 ปัญหาเนื่องจากไม่ได้รับการนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร และการทำหน้าที่อื่นๆมาก ส่วนปัญหาที่เกิด
 ขึ้นในระดับกลางคือ การที่ครูไม่มีอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารมีความเห็นว่าครูผู้สอนภาษาไทย
 ต้องการการนิเทศเกี่ยวกับวิธีสอน ความมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร การวัดและการ
 ประเมินผลในระดับมาก และต้องการการนิเทศการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและอุปกรณ์
 การสอนในระดับปานกลาง ส่วนวิไลลักษณ์ วณวานนท์ (2528:4) ได้กล่าวถึงปัญหา-

การเรียนการสอนภาษาไทยในวิทยาลัยอาชีวศึกษาว่า ปัญหาที่ประสบอยู่คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีน้อย ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์วิชาภาษาไทย ผู้บริหารการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทย จักครูที่มีใจจบทางวิชาภาษาไทยโดยตรงเข้าสอน

ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นปัญหาที่ครูต้องได้รับความช่วยเหลือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยเฉพาะหน่วยงานศึกษานิเทศก์ ตลอดจนถึงผู้บริหารการศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย จึงควรจัดการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยการจัดระบบการนิเทศที่มุ่ง เน้นและส่งเสริมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาให้ถึงตัวครู ช่วยครูในการแก้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือในการนิเทศทางวิชาการแก่ครู ทำให้ครูได้มีโอกาสปรับปรุงตัวเองในการทำความเข้าใจด้านหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหา และหนังสือเรียน วิธีสอน สื่อการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล และความก้าวหน้าด้านวิชาการของครูผู้สอนภาษาไทย เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทย บรรลุผลตามเป้าหมายของการศึกษา

กรมอาชีวศึกษาตระหนักดีว่า การเรียนการสอนในสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันต่อความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นครูอาจารย์จึงต้องมีการปรับปรุงการสอนทั้งทางด้านวิธีการสอน สื่อการสอน และอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อให้มีเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ กรมอาชีวศึกษาได้ตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษาขึ้น โดยให้ศูนย์นี้ดำเนินการทดลอง วิเคราะห์ วิจัย ด้านการเรียนการสอนวิชาชีพ พัฒนาสื่อการสอนให้เหมาะสมอยู่เสมอ และจัดอบรมครูประจำการ ศึกษานิเทศก์เขต ให้มีความรู้ มีประสิทธิภาพ และเป็นศูนย์ประสานงานทางวิชาการของสถานศึกษาในการผลิตอุปกรณ์การศึกษาเพื่อเผยแพร่รวม 3 ศูนย์ ดังนี้

1. ศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตร เป็นศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาด้านประเพณีวิชาเกษตรกรรม จัดตั้งที่บางขุน จังหวัดปทุมธานี
2. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษาด้านวิชาช่างอุตสาหกรรม ตั้งอยู่ที่ กิโลเมตรที่ 6 ถนนรามอินทรา เขตมีนบุรี

3. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพศึกษาทางวิชาประเภทคหกรรม พณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม ตั้งอยู่ที่วิทยาลัยเสาวภา

การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการที่กรมอาชีพศึกษาให้แก่ครูผู้สอนนั้น ส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในด้านความช่วยเหลือทางวิชาการด้านวิชาชีพ ส่วนการเรียนการสอนวิชาสามัญและวิชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีพศึกษามักจะถูกมองข้าม ทั้งที่วิชาเหล่านี้ก็มีส่วนเสริมสร้างในค่าของการเรียนวิชาชีพให้ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาที่ช่วยปูพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ส่งเสริมในการศึกษาต่อ และส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ แต่การสนับสนุนทางด้านวิชาการที่กรมอาชีพศึกษาให้แก่ครูภาษาไทยมีน้อยมากเพราะขาดอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผลให้ครูภาษาไทยไม่ได้รับความรู้ หรือแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อจะนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างคนให้มีคุณภาพได้

ผู้วิจัยเป็นครูภาษาไทยในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีพศึกษาที่เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพอาชีพศึกษามีความสำคัญและจำเป็นมาก แต่ครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีพศึกษามักขาดการสนับสนุน และขาดการนิเทศทางวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยสำรวจความคิดเห็นของครูภาษาไทยเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศทางวิชาการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีพศึกษา เพราะผลการวิจัยนี้อาจเป็นแนวทางสำหรับผู้มีหน้าที่ให้การนิเทศทางวิชาการแก่ครูภาษาไทยในการจัดการนิเทศทางวิชาการให้ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของครูภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศทางวิชาการของครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีพศึกษาในสถานต่างๆต่อไปนี้ คือ ด้านหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหาและหนังสือเรียน วิธีสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านความก้าวหน้าทางด้านวิชาการของครูผู้สอนภาษาไทย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีวศึกษาได้เข้าใจงานในหน้าที่ และปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับหน้าที่ทางด้านการของครู
2. เพื่อเป็นแนวคิดในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของครูผู้สอนภาษาไทย ในการเตรียมตัวทางวิชาการเพื่อประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา ในการให้ความช่วยเหลือทางด้านการแก่ครูภาษาไทย เพื่อให้ครูภาษาไทยมีประสิทธิภาพ ในการสอนดียิ่งขึ้น
4. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาทั่วไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูผู้สอนภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2529 ทั่วประเทศ
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทย สังกัดกรมอาชีวศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศทางวิชาการ 8 ด้าน คือด้านหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหาและหนังสือเรียน วิธีสอน สื่อการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล และความก้าวหน้าทางด้านการของครูภาษาไทย

คำจำกัดความในการวิจัย

1. การนิเทศทางวิชาการ หมายถึง ความพยายามทุกวิถีทางของผู้นิเทศในการ ที่จะช่วยพัฒนาครูภาษาไทยให้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยให้มี ประสิทธิภาพและคุณภาพ
2. ครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีวศึกษา หมายถึง ครูภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ ที่สอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2529